

Kortelė:

988849_RegNr_I-1299-394/2014

<http://www.infolex.lt/tp/988849>

Administracinė byla Nr. I-1299-394/2014

Teisminio proceso Nr. 3-64-3-00771-2014-8

Procesinio sprendimo kategorija 15.2.3.2.; 74

(S)

ŠIAULIŲ APYGARDOS ADMINISTRACINIS TEISMAS

S P R E N D I M A S

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2014 m. balandžio 10 d.

Šiauliai

Šiaulių apygardos administracinio teismo teisėja Jarūnė Sedalienė,

sekretoriaujant Daliai Semaškaitei,

nedalyvaujant pareiškėjui S. Š.,

nedalyvaujant atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Šiaulių tardymo izoliatoriaus, atstovui,

rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo S. Š. skundą atsakovui Lietuvos valstybei, atstovaujamai Šiaulių tardymo izoliatoriaus, dėl neturtinės žalos atlyginimo.

Teismas, išnagrinėjęs pateiktą skundą,

n u s t a t ė:

Pareiškėjas S. Š. (toliau – pareiškėjas) kreipėsi į teismą su skundu (2-4 b. l.), prašydamas priteisti iš atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamo Šiaulių tardymo izoliatoriaus (toliau – Atsakovas, Šiaulių TI), 32 000 Lt neturtinę žalą. Pareiškėjas skunde nurodė, kad ryšium su laisvės apribojimu buvo laikomas Šiaulių tardymo izoliatoriuje nuo 2012-02-03 iki 2013-02-23, pažeidžiant galiojančius teisės aktus, kameroje Nr. 34, 74, 75 ir 3, kuriose vienu metu buvo laikoma nuo 3 iki 4 asmenų. Kameroje buvo šalta ir drėgna, trūko oro, buvo tamsu, vienam asmeniui tekdavo mažiau kvadratinį metrų, negu nustatyta teisės aktuose, todėl buvo priverstas nuolat gulėti arba sėdėti, neužtikrintas natūralus apšvietimas, kas labai pakenkė jo akims, kadangi yra daug skaitantis ir rašantis, rūkantieji laikomi kartu su nerūkančiais, asmens kratos daromos antisanitarinėmis sąlygomis (šalta, purvina), kalinamas asmuo verčiamas nusirengti, o daiktus dėti į nešvarias dėzes. Kalinamas nežmoniškomis, antisanitarinėmis, žiauriomis sąlygomis patyrė didžiulę dvasinę, psichologinę bei kitokią neturtinę žalą, t.y. patyrė didžiulį psichologinį sukrėtimą, dvasinius

išgyvenimus, nepatogumus, dvasinį sukrėtimą, emocinę depresiją. Dėl atsakovo neteisėtų veiksmų (veikimo arba neveikimo) patirtą neturtinę žalą vertina 32 000 Lt.

Atsakovas Lietuvos valstybė, atstovaujama Šiaulių TI, atsiliepiame (28-34 b. l.), nurodė, kad su skundu nesutinka, prašo atmesti kaip nepagrįstą. Nurodo, kad Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2010 m. gegužės 11 d. įsakymu Nr. V-124 „Dėl didžiausio tardymo izoliatoriuje ir areštinėje leidžiamų laikyti asmenų skaičiaus ir minimalaus ploto, tenkančio vienam asmeniui, tardymo izoliatoriaus ir areštinės kameroje nustatymo" 1.3 punktas nustato, kad iki Laisvės atėmimo vietų modernizavimo strategijos įgyvendinimo priemonių 2009-2017 metų plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. rugsėjo 30 d. nutarimu Nr. 1248 (Žin., 2009, Nr. 121-5216), numatytų priemonių įgyvendinimo vienam asmeniui tenkantis minimalus plotas tardymo izoliatoriaus ir areštinės kameroje negali būti mažesnis kaip 3,6 kv. m. Teisinis reglamentavimas nenustato tam tikrų baldų ar įrenginių užimamo ploto įtakos, skaičiuojant kameros plotą, todėl galima preziumuoti, kad skaičiuojant vienam asmeniui tenkantį kameros plotą, visas kameros plotas dalinamas iš kameroje laikomų asmenų skaičiaus. Kaip matyti iš Šiaulių tardymo izoliatoriaus Įskaitos skyriaus 2014-03-18 pažymos Nr. 69/06-1207 „Dėl S. Š.“, pareiškėjas į Šiaulių tardymo izoliatorių pirmą kartą atvyko 2012-02-08 ir laikytas periodiškai iki 2013-01-11. Pareiškėjas kameroje Nr. 104 buvo laikomas nuo 2012-02-08 iki 2012-02-13 su dar 5-6 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 2,69 kv. m. iki 3,14 kv. m., kameroje Nr. 8 – nuo 2012-02-15 iki 2012-02-20 su dar 7-10 asmenų ir vienam asmeniui teko nuo 1,52 kv. m. iki 2,09 kv. m., kameroje Nr. 14 – periodiškai nuo 2012-03-02 iki 2012-05-03 su dar 5-11 asmenų ir vienam asmeniui teko nuo 1,63 iki 3,26 kv. m., kameroje Nr. 16 – periodiškai nuo 2012-05-03 iki 2012-05-19 su dar 8-11 asmenų ir vienam asmeniui teko nuo 1,59 kv. m. iki 2,12 kv. m., kameroje Nr. 34 – periodiškai nuo 2012-05-19 iki 2012-09-25 bei laikotarpiais nuo 2012-09-27 iki 2012-09-28, nuo 2012-10-05 iki 2012-10-13 su dar 1-3 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 1,97 kv. m. iki 3,95 kv. m., kameroje Nr. 23 – nuo 2012-09-25 iki 2012-09-26 su dar 4 asmenimis ir vienam asmeniui teko 2,73 kv. m., kameroje Nr. 2 – nuo 2012-09-26 iki 2012-09-27 su dar vienu asmeniu ir vienam asmeniui teko 3,22 kv. m., kameroje Nr. 70 – laikotarpiais nuo 2012-09-28 iki 2012-10-02 ir nuo 2012-10-13 iki 2012-10-16 vienas arba dar su 1-2 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 3,17 kv. m. iki 9,53 kv. m., kameroje Nr. 73 – laikotarpiais nuo 2012-10-02 iki 2012-10-05 ir nuo 2012-10-23 iki 2012-10-24 vienas ar dar su 1-3 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 2,23 kv. m. iki 8,92 kv. m., kameroje Nr. 99 – nuo 2012-10-16 iki 2012-10-22 su dar 4-5 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 2,7 kv. m. iki 3,24 kv. m., kameroje Nr. 74 – nuo 2012-10-22 iki 2012-10-23 dar su vienu asmeniu ir vienam asmeniui teko 4,35 kv. m., kameroje Nr. 77 – laikotarpiais nuo 2012-10-24 iki 2012-10-29 ir nuo 2012-11-14 iki 2013-01-11 vienas ar dar su 1-3 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 1,64 kv. m. iki 6,56 kv. m., kameroje Nr. 3 – nuo 2012-10-29 iki 2012-10-31 su dar vienu asmeniu ir vienam asmeniui teko 3,41 kv. m.

Kadangi kameroje esančių asmenų skaičius niekada nėra pastovus, pareiškėjui periodiškai tekdavo nuo 1,52 kv. m. (kameroje Nr. 8) iki 9,53 kv. m. (kameroje Nr. 70) gyvenamasis plotas, o tai leidžia daryti išvadą, jog tik tam tikrais atvejais pareiškėjui galimai teko mažesnis kalinimo kameros plotas nei nustatyta norma, o periodiškai ji netgi buvo viršijama. Pareiškėjas Šiaulių tardymo izoliatoriuje per laikotarpį nuo 2012-02-08 iki 2013-01-11 iš viso buvo laikomas 279 dienas. Pasivaikščiojimo laiku (1 val. per dieną), medicininių apžiūrų metu, prausimosi pirtyje metu asmenys nebūna gyvenamojoje kameroje. Pareiškėjo pretenzijos atsakovui už šį laikotarpį laikytinos nepagrįstomis ir nesuteikiančiomis pagrindo Šiaulių tardymo izoliatoriaus pareigūnų veiksmus pripažinti neteisėtais. Nenustačius dėl šio laikotarpio Šiaulių tardymo izoliatoriaus neteisėtų veiksmų (vienos iš viešosios atsakomybės sąlygų), pareiškėjo reikalavimas dėl žalos atlyginimo už šį laikotarpį negali būti tenkinamas.

Šiaulių visuomenės sveikatos centras 2012-02-29 atliko patikrinimą kameroje Nr. 104, kurioje pareiškėjas buvo laikomas nuo 2012-02-08 iki 2012-02-13, patikrinimo metu nustatyta, kad ant sienų ir lubų yra pelėsis, patalpoje reikalingas paprastasis remontas, ant lubų susikaupusio vandens kondensato ar vandens lašų nėra, santykinė drėgmė atitinka normas. 2012-02-29 patikrinimo metu

kameroje Nr. 34, kurioje pareiškėjas periodiškai buvo laikomas nuo 2012-05-19 iki 2012-09-25, nuo 2012-09-27 iki 2012-09-28 ir nuo 2012-10-05 iki 2012-10-13, nustatytas dirbtinės apšvietos pažeidimas, oro temperatūra ir santykinė drėgmė atitinka normas, o 2012-12-12 patikrinimo metu nustatyta, kad sanitarinis mazgas atitvertas, jame ant sienų ir lubų yra pelėsis, praustuvė, tualetu reikmenų lentynėlė, stalas yra, sienos aprašinėtos, vietomis sienų ir lubų dažų danga atšokusi, dėl ko reikalingas remontas. 2012-02-29 buvo tikrinama ir kamera Nr. 74, kurioje pareiškėjas buvo laikomas nuo 2012-10-22 iki 2012-10-23, ir kurioje taip pat nustatytas dirbtinės apšvietos pažeidimas. Kameros Nr. 99, kurioje pareiškėjas buvo laikomas nuo 2012-10-16 iki 2012-10-22, patikrinimas atliktas 2012-12-12, nustatyta, kad ant sienų ir lubų, kampuose yra pelėsis, sienos su įtrūkiomis, sienų ir lubų dažų danga vietomis atšokusi, reikalingas remontas, sanitarinis mazgas atitvertas, praustuvė, tualetu reikmenų lentynėlė, stalas yra.

Kalėjų departamento prie LR Teisingumo ministerijos direktoriaus 2009-07-10 įsakymu Nr. V-176 patvirtintų Tardymo izoliatorių įrengimo ir eksploataavimo taisyklių 2 p. nustato, kad Taisyklės taikomos naujai statomiems, rekonstruojamiems ar kapitaliai remontuojamiems tardymo izoliatoriams. LR Sveikatos apsaugos ministro 2010-03-30 įsakymu Nr. V-241 patvirtintos Lietuvos higienos normos HN 76:2010 „Laisvės atėmimo vietos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ 2 p. įtvirtina analogiško pobūdžio nuostatą: veikiančioms laisvės atėmimo vietoms taikomi tik tie šios higienos normos reikalavimai, kurie nesusiję su pastato ar patalpų rekonstrukcijos darbais. Šiaulių tardymo izoliatorius pastatytas ir įrengtas dar iki Kalėjų departamento prie LR teisingumo ministerijos direktoriaus įsakymo „Dėl tardymo izoliatorių įrengimo ir eksploataavimo taisyklių patvirtinimo“ ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymo „Dėl Lietuvos higienos normos HN 76:2010 patvirtinimo“ įsigaliojimo, todėl analizuojant pareiškėjo laikymo įstaigoje sąlygas taikytinos tik tos Taisyklių nuostatos ir tik tie Higienos normos reikalavimai, kurie nesusiję su pastato ar patalpų rekonstrukcijos darbais. Kadangi Šiaulių tardymo izoliatoriuje dėl pastato statuso negali būti atliekami rekonstrukcijos ar kapitalinio remonto darbai, Higienos normos HN76:2010 „Laisvės atėmimo vietos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ reikalavimai, susiję su šiais darbais, netaikytini ir įstaiga negali būti pripažįstama atsakinga dėl nustatomų šių reikalavimų pažeidimų. Šios higienos normos 58 p. reglamentuoja, kad laisvės atėmimo vietose laikomi asmenys privalo nuolat rūpintis švaros bei tvarkos palaikymu gyvenamosiose patalpose. Kamerų būklė priklauso nuo pačių jose laikomų asmenų elgesio, nesuinteresuoti palaikyti švarą ir tvarką ar tausoti įstaigos patalpas asmenys niokoja įstaigos turtą, blogina patalpų būklę. Šiaulių tardymo izoliatorius veikia 1911 m. pastatytame pastate nuolatinio perpildymo sąlygomis, administracija dėl objektyvių priežasčių ne visuomet turi galimybę užtikrinti vienam asmeniui 3,6 kv. m. ploto, bet tokia situacija nėra pastovi ir priklauso ne nuo institucijos kompetencijai priklausančių veiksmų atlikimo ar neatlikimo, įstaiga negali daryti įtakos suimtųjų (nuteistųjų) skaičiui ir nėra atsakinga už nustatyto kalinamųjų asmenų skaičiaus reikalavimo viršijimą. Pareiškėjo pretenzijos atsakovui laikytinos nepagrįstomis ir nesuteikiančiomis pagrindo Šiaulių tardymo pareigūnų veiksmus pripažinti neteisėtais. Nenustačius Šiaulių tardymo izoliatoriaus pareigūnų neteisėtų veiksmų pareiškėjo reikalavimas dėl žalos atlyginimo negali būti tenkinamas.

Higienos normos HN 76:2010 „Laisvės atėmimo vietos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ 6 p. nustatyta, kad laisvės atėmimo vietose laikomiems asmenims turi būti sudaroma saugi sveikatai gyvenamoji aplinka. Laisvės atėmimo vietose laikomiems asmenims draudžiama rūkyti laisvės atėmimo vietų gyvenamosiose, kitose bendro naudojimo patalpose, jeigu nerūkantieji būtų priversti kvėpuoti tabako dūmais užterštu oru (14 p.). Nei Bausmių vykdymo kodekso, nei Suėmimo vykdymo įstatymo nuostatos, reglamentuojančios suimtųjų ir nuteistųjų izoliavimą, nereglamentuoja, kad nerūkantys asmenys turi būti izoliuoti laikomi nuo rūkančiųjų asmenų. Nuo 2010 m. Šiaulių tardymo izoliatoriuje taikoma praktika, kuomet į įstaigą atvykę asmenys jų pageidavimu paskiriami į dviejų tipų kameras – rūkančiųjų ir nerūkiančiųjų. Pareiškėjas jokių nusiskundimų dėl laikymo su rūkančiais asmenimis įstaigai nebuvo pateikęs, nenurodo galimai esąs nerūkantis, skundžiasi abstrakčiai, dėl tariamo rūkančių ir nerūkiančių asmenų laikymo toje pačioje kameroje fakto. Pareiškėjo abstraktūs ir neįrodyti argumentai nelaikytini neturtinę žalą galėjusiomis sukelti aplinkybėmis.

Atvykstantiems ir išvykstantiems suimtiesiems ir nuteistiesiems visa asmens krata įstaigoje pareiškėjo buvimo Šiaulių tardymo izoliatoriuje laikotarpiu buvo atliekama administracinės teritorijos pastato rūsyje esančioje apžiūros ir daiktų patikrinimo patalpoje, kurioje 2013-02-07 buvo atliktas Šiaulių visuomenės sveikatos centro patikrinimas ir iš 2013-02-08 patikrinimo akto Nr. EP-6 matyti, kad ankstyvą žiemos rytą oro temperatūra tebuvo kiek mažesnė, nei nustatyta higienos normoje, o Šiaulių tardymo izoliatoriaus įskaitos skyriaus 2014-03-18 pažyma „Dėl S. Š.“ rodo, kad temperatūros duomenų užfiksavimo dieną pareiškėjas tikrintoje patalpoje apskritai nebuvo. Be to, mikroklimato parametrams būdingas momentiškus, todėl konkrečių rodiklių nustatymas patikrinimo metu nesudaro prielaidų teigti, jog tokie patys rodikliai patalpoje vyrauja nuolat. Administracinio pastato patalpos vėdinamos natūraliu būdu per langus bei duris, todėl išmatuota oro temperatūra neparodo tikslios jutiminės temperatūros patalpoje 18-22 laipsnių temperatūra laikoma optimalia protiniam darbui, todėl 2,4 laipsniais žemesnė temperatūra operatyviai vykdomos visos asmens kratos metu (išsirengęs iki apatinių rūbų asmuo būna 1-2 minutes, kol rūbai patikrinami rentgeno aparatu ir asmuo apsirengia) neturėtų būti pripažįstama galinčia sukelti neigiamus išgyvenimus. Pareiškėjo teiginiai dėl šalčio, purvo yra abstraktūs, netikslūs ir nepagrįsti objektyviais įrodymais, dėstomi remiantys subjektyviais pojūčiais, todėl jų teisingumo nėra galimybės įvertinti ir byloje negalima nustatyti neteisėtų atsakovo veiksmų ar neveikimo.

Pareiškėjo dėstomos neturtinės žalos atsiradimą sąlygoti galinčios aplinkybės neįrodo realaus neturtinės žalos egzistavimo fakto. Pareiškėjas savo skundą grindžia abstrakčiais argumentais, reiškia bendro pobūdžio nusiskundimus, nebūtinai sąlygotus laikymo sąlygų, ir kurių nepagrindžia jokiais įrodymais. Pareiškėjas nepateikia jokių duomenų, kurie leistų konstatuoti patirtą neturtinę žalą kurią būtų galima susieti su asmens laikymo Šiaulių tardymo izoliatoriuje sąlygomis. Tai leidžia daryti išvadą, kad pareiškėjo teiginiai apie patirtą neturtinę žalą yra nepagrįsti. Nenustačius bent vienos iš viešosios atsakomybės sąlygų, valstybei neatsiranda prievolė atlyginti turtinę ar neturtinę žalą Civilinio kodekso 6.271 str. pagrindu. Atsižvelgiant į teismų praktikoje pabrėžiamus neturtinės žalos instituto taikymo aspektus, siekiant nustatyti pareiškėjo reikalavimo atlyginti neturtinę žalą pagrįstumą turi būti atsižvelgiama į konkrečias kalinimo sąlygas, turi būti įvertinti įrodymai, pagrindžiantys pareiškėjo patirtą neturtinę žalą o ne prielaidos apie galimą teisių pažeidimą

Atsakovas pažymi, kad Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.138 straipsnyje pateiktame nebaigtiniame sąraše įtvirtinta net keletas galimų asmens teisių gynimo būdų. To paties straipsnio 8 punkte numatyta, kad asmens teisės teismas gina ir kitais įstatymų numatytais būdais. Europos Žmogaus Teisių Teismas ir Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas ne kartą pažymėjo, jog pažeidimo fakto pripažinimas taip pat yra asmens pažeistų teisių gynybos būdas, kuris yra pakankama ir teisinga satisfakcija už patirtą skriaudą. Neturtinė žala priteisiama konkrečiu atveju nustatant, kad teisės pažeidimo pripažinimo nepakanka pažeistai teisei apginti. Atsakovas prašo sprendžiant neturtinės žalos priteisimo pareiškėjui klausimą atsižvelgti į tai, kad įstaiga pagal galimybes siekė įgyvendinti galiojančius teisės aktus ir nebuvo neigiamo veikimo, nukreipto išimtinai prieš pareiškėją, nustatant, kad pareiškėjas patyrė neturtinę žalą, nepriteisti jam žalos atlyginimo pinigais, o apsiriboti jo teisės į teisės aktuose nustatytas kalinimo sąlygas pažeidimo pripažinimu, kaip pakankama satisfakcija už jo teisių pažeidimą.

Pareiškėjo skundas tenkintinas iš dalies.

Pareiškėjas S. Š. nagrinėjamą administracinį ginčą iškėlė dėl neturtinės žalos atlyginimo, kurią kildina iš to, kad Šiaulių tardymo izoliatoriuje jam nebuvo užtikrinta minimali gyvenamojo ploto norma, buvo laikomas kamerose, neatitinkančiose higienos reikalavimų.

Teismas pažymi, kad ABTĮ 15 straipsnio 1 dalies 3 punkte nurodyta, kad administraciniai teismai sprendžia bylas dėl žalos, atsiradusios dėl viešojo administravimo subjektų neteisėtų veiksmų, atlyginimo (Civilinio kodekso 6.271 straipsnis). CK 6.271 straipsnis nustato deliktinės atsakomybės atvejį, kai žala atlyginama dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų. Vadovaujantis

šio straipsnio 4 dalimi, valstybės ar savivaldybės civilinė atsakomybė pagal šį straipsnį atsiranda, jeigu valdžios institucijų darbuotojai neveikė taip, kaip pagal įstatymus šios institucijos ar jų darbuotojai privalėjo veikti.

Reikalavimas dėl žalos (tiek turtinės, tiek neturtinės) atlyginimo, kuri kildinama iš valdžios institucijų neteisėtų veiksmų (CK 6.271 straipsnis), gali būti tenkinamas esant trimis sąlygoms: neteisėtiems veiksams ar neveikimui, žalai ir priežastiniam neteisėtų veiksmų (neveikimo) ir žalos ryšiui. Neteisėtumo pagal CK 6.271 straipsnio prasmę konstatavimui reikia nustatyti, kad valdžios institucijos darbuotojai neveikė taip, kaip pagal įstatymus privalėjo veikti, neįvykdė jiems teisės aktų priskirtų funkcijų arba nors ir vykdė šias funkcijas, tačiau veikė nepateisinamai aplaidžiai, pažeisdami bendro pobūdžio pareigą elgtis atidžiai ir rūpestingai. Sprendžiant dėl atitinkamos valstybės valdžios institucijos (jos pareigūnų) veikos neteisėtumo, kiekvienu atveju yra būtina nustatyti, kokios konkrečios teisės normos, kurios reglamentuoja skundžiamos institucijos veiklą, buvo pažeistos, kaip būtent šie pažeidimai pasireiškė asmens, teigiančio, kad jis dėl tokių veiksmų (neveikimo) patyrė žalą, atžvilgiu, taip pat tai, ar atitinkamos pasekmės (jei jos nustatomos) atsirado būtent dėl tų valstybės institucijų, pareigūnų neteisėtų veiksmų.

LR ABTĮ 5 straipsnio 1 dalis reglamentuoja, jog kiekvienas suinteresuotas subjektas turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė ar įstatymų saugomas interesas. Tačiau asmens pažeista teisė teismo gali būti apginta tuo atveju, jei jis konkrečiai įvardija neteisėtus valdžios institucijos veiksmus (neveikimą) ir savo reikalavimą pagrindžia atitinkamais argumentais bei įrodymais. Reiškiant reikalavimą dėl žalos atlyginimo nepakanka deklaratyviai ar abstrakčiai išvardyti galimai neteisėtas veikas, nes turi būti nurodyta, kokiais konkrečiais ir kada būtent atliktais neteisėtais valdžios institucijos veiksmais (neveikimu) buvo pažeistos asmens teisės ar teisėti interesai, kokio teisės akto reikalavimų nevykdė atitinkamas viešojo administravimo subjektas, ar neveikė taip, kaip turėjo veikti pagal atitinkamas teisės normas (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. liepos 9 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-146-1527/2012).

Nagrinėjamu atveju pareiškėjas skundu siekia, jog jam iš Lietuvos valstybės, atstovaujamos Šiaulių TI, būtų priteistas 32 000 Lt neturtinės žalos atlyginimas laikotarpiu nuo 2012 m. vasario 8 d. iki 2013 m. sausio 11 d. Neturtinę žalą iš esmės grindžia tuo, kad laikymo sąlygos neatitiko įstatymuose numatytų reikalavimų, kameroje buvo laikoma daugiau asmenų, nei yra galima pagal galiojančius teisės aktų reikalavimus, Šiaulių tardymo izoliatoriaus kameroje buvo kalinamas nežmoniškomis, antisanitarinėmis, žiauriomis sąlygomis, pažeidžiant teisės aktus, nesudarant normalių kalinimo sąlygų.

Kadangi pareiškėjas neturtinę žalą kildina iš netinkamų kalinimo sąlygų, nagrinėjamoje byloje aktualus Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 3 straipsnis, kuris nustato, kad niekas negali būti kankinamas, patirti nežmonišką ar žeminantį jo orumą elgesį arba būti taip baudžiamas. Europos Žmogaus Teisių Teismas (toliau – ir EŽTT) yra pažymėjęs, kad Konvencijos 3 straipsnis įtvirtina vieną pagrindinių demokratinės valstybės vertybių, ji įtvirtina absoliutų kankinimo, nežmoniško ar žeminančio elgesio draudimą, toks draudimas nepriklauso nuo aukos elgesio (2011 m. sausio 20 d. EŽTT sprendimas *Mandic* ir *Jovic* prieš Slovėniją).

EŽTT savo jurisprudencijoje ne kartą yra išaiškinęs, kad Konvencija įpareigoja valstybę užtikrinti, kad asmens kalinimo sąlygos nepažeistų jo žmogiškojo orumo, kad šios priemonės vykdymo būdas ir metodas nesukeltų jam tokių kančių ir sunkumų, kurių intensyvumas viršytų neišvengiamai kalinimui būdingą kentėjimo laipsnį, ir kad, atsižvelgiant į praktinius su įkalinimu susijusius poreikius, būtų adekvačiai užtikrinama jo sveikata ir gerovė. Valstybė turi garantuoti, kad kalinami asmenys būtų laikomi sąlygomis, kurios užtikrina, kad jų orumas būtų gerbiamas, o bausmių vykdymo būdai ir metodai nesukelia šiems asmenims didesnių ir intensyvesnių išgyvenimų už tuos, kurie yra neišvengiami asmeniui būnant kalinamu (EŽTT 2000 m. spalio 26 d. sprendimas byloje *Kudla* prieš Lenkiją, 2001 m. liepos 24 d. sprendimas *V.* prieš Lietuvą). Pagal EŽTT suformuotą praktiką tam, kad netinkamas elgesys patektų į Konvencijos 3 straipsnio reguliavimo

sritį, jis turi pasiekti minimalų žiaurumo lygį. Šio minimalaus žiaurumo lygio vertinimas yra reliatyvus; jis priklauso nuo visų bylos aplinkybių, tokių kaip elgesio trukmė, jo fizinis ir psichinis poveikis ir tam tikrais atvejais nukentėjusiojo lytis, amžius bei jo sveikatos būklė. Be to, sprendimas, ar elgesys pagal Konvencijos 3 straipsnį yra „žeminantis orumą“, teismas atsižvelgia į tai, ar jo tikslas yra pažeminti asmenį ir ar tai neigiamai paveikė asmenį su Konvencijos 3 straipsniu nesuderinamu būdu (EŽTT 2001 m. balandžio 21 d. sprendimas byloje *Peers* prieš Graikiją).

Teismas atkreipia dėmesį ir į tai, kad EŽTT savo praktikoje yra ne kartą nurodęs, jog nepaprastai didelis kameros erdvės trūkumas yra labai reikšmingas faktorius sprendžiant, ar taikomos sulaikymo sąlygos buvo „žeminančios“ EŽTK 3 straipsnio požiūriu (2005 m. balandžio 7 d. sprendimas *K.* prieš Lietuvą; 2012 m. sausio 10 d. sprendimas *Ananyev* ir kiti prieš Rusiją). EŽTT ne kartą yra nurodęs, kad tais atvejais, kai pareiškėjams teko mažiau negu trys kvadratiniai metrai grindų ploto, kameros perpildymas turi būti laikomas toks didelis, kad savaime pateisina EŽTK 3 straipsnio pažeidimą (2011 m. sausio 20 d. EŽTT sprendimas *Mandic* ir *Jovic* prieš Slovėniją; 2012 m. sausio 10 d. sprendimas *Ananyev* ir kiti prieš Rusiją).

Lietuvos Respublikos kardomojo kalinimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad tardymo izoliatoriaus administracija, užtikrindama suėmimo vykdymo tvarką ir tinkamas asmenų laikymo tardymo izoliatoriuose sąlygas, vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, šiuo ir kitais įstatymais, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, kitais nacionaliniais ir Europos Sąjungos teisės aktais. Pagal Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2010 m. gegužės 11 d. įsakymo Nr. V-124 „Dėl didžiausio tardymo izoliatoriuje ir areštinėje leidžiamų laikyti asmenų skaičiaus ir minimalaus ploto, tenkančio vienam asmeniui, tardymo izoliatoriaus ir areštinės kameroje nustatymo“ 1.3.1 punktą iki Laisvės atėmimo vietų modernizavimo strategijos įgyvendinimo priemonių 2009–2017 metų plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. rugsėjo 30 d. nutarimu Nr. 1248 (Žin., 2009, Nr. 121-5216), numatytų priemonių įgyvendinimo vienam asmeniui tenkantis minimalus plotas tardymo izoliatoriaus kameroje negali būti mažesnis kaip 3,6 kv. m.

Iš byloje esančios pažymos (9 b. l.) matyti, kad pareiškėjas S. Š. į Šiaulių tardymo izoliatorių buvo pristatytas 2012 m. vasario 8 d. ir periodiškai laikytas iki 2013 m. sausio 11 d. Pareiškėjas kameroje Nr. 104 buvo laikomas nuo 2012-02-08 iki 2012-02-13 su dar 5-6 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 2,69 kv. m. iki 3,14 kv. m., kameroje Nr. 8 – nuo 2012-02-15 iki 2012-02-20 su dar 7-10 asmenų ir vienam asmeniui teko nuo 1,52 kv. m. iki 2,09 kv. m., kameroje Nr. 14 – periodiškai nuo 2012-03-02 iki 2012-05-03 su dar 5-11 asmenų ir vienam asmeniui teko nuo 1,63 iki 3,26 kv. m., kameroje Nr. 16 – periodiškai nuo 2012-05-03 iki 2012-05-19 su dar 8-11 asmenų ir vienam asmeniui teko nuo 1,59 kv. m. iki 2,12 kv. m., kameroje Nr. 23 – nuo 2012-09-25 iki 2012-09-26 su dar 4 asmenimis ir vienam asmeniui teko 2,73 kv. m., kameroje Nr. 2 – nuo 2012-09-26 iki 2012-09-27 su dar vienu asmeniu ir vienam asmeniui teko 3,22 kv. m., kameroje Nr. 34 – nuo 2012-09-27 iki 2012-09-28 su dar 2 asmenimis ir vienam asmeniui teko 2,63 kv. m., kameroje Nr. 99 – nuo 2012-10-16 iki 2012-10-22 su dar 4-5 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 2,7 kv. m. iki 3,24 kv. m., kameroje Nr. 74 – nuo 2012-10-22 iki 2012-10-23 dar su vienu asmeniu ir vienam asmeniui teko 4,35 kv. m., kameroje Nr. 73 – nuo 2012-10-23 iki 2012-10-24 su dar 2 asmenimis ir vienam asmeniui teko 2,97 kv. m., kameroje Nr. 77 – nuo 2012-11-14 iki 2013-01-11 su dar 1-3 asmenimis ir vienam asmeniui teko nuo 3,28 kv. m. iki 1,41 kv. m., kameroje Nr. 3 – nuo 2012-10-29 iki 2012-10-31 su dar vienu asmeniu ir vienam asmeniui teko 3,41 kv. m.

Kameroje Nr. 34, kurioje pareiškėjas buvo laikomas laikotarpiais nuo 2012-05-19 iki 2012-08-23, nuo 2012-09-03 iki 2012-09-25 ir nuo 2012-10-05 iki 2012-10-13, jam teko nuo 1,97 kv. m. iki 3,95 kv. m., kameroje Nr. 70, kurioje jis buvo laikomas nuo 2012-09-28 iki 2012-10-02 ir nuo 2012-10-13 iki 2012-10-16, jam teko nuo 3,17 kv. m. iki 9,53 kv. m., kameroje Nr. 73, kurioje jis buvo laikomas nuo 2012-10-02 iki 2012-10-05, jam teko nuo 2,23 kv. m. iki 8,92 kv. m., kameroje Nr. 77, kurioje jis buvo laikomas nuo 2012-10-24 iki 2012-10-29, jam teko nuo 1,64 kv. m. iki 6,56 kv. m., taigi dalį laiko pareiškėjui tenkantis plotas atitiko reikalavimus. Ir tik kameroje Nr. 74,

kurioje jis buvo laikomas 2012-10-23 kartu su dar vienu asmeniu, jam teko 4,35 kv. m. kameros ploto. Tačiau iš pateiktos pažymos tiksliai nustatyti kada ir kiek laiko pareiškėjas buvo laikomas kameroje nepažeidžiant nustatytos vienam asmeniui kameros ploto normos, nėra galimybių, todėl konstatuotina, jog laikymo Šiaulių tardymo izoliatoriuje laikotarpiu pareiškėjas 285 dienas periodiškai buvo laikomas sąlygomis, galimai pažeidžiančiomis teisės aktais nustatytą kameros plotą vienam asmeniui, t.y. vienam asmeniui, laikomam kameroje, teko mažiau kaip 3,6 kv. m. ploto. Šiaulių TI administracija pažeidė pareiškėjo subjektyvią teisę būti kalinamam kameroje, kurioje jam tektų ne mažiau nei 3,6 kv. m kameros ploto, t. y. neveikė taip, kaip pagal įstatymus ši institucija ar jos darbuotojai privalėjo veikti.

Byloje nustatyta, kad Šiaulių visuomenės sveikatos centras 2012 m. vasario 29 d. atliko patikrinimą kameroje Nr. 104 ir surašė 2012-03-02 patikrinimo aktą Nr. EP-45, 2012 m. spalio 19 d. atliko patikrinimą kameroje Nr. 34, 73, 74 ir surašė 2012-10-23 patikrinimo aktą Nr. EP-447, 2012 m. gruodžio 12 d. atliko patikrinimą kameroje Nr. 34, 73, 99, 104 ir surašė 2012 m. gruodžio 14 d. patikrinimo aktą Nr. EP-539, bei 2013 m. vasario 7 d. atliko patikrinimą kameroje Nr. 99, 23, 70 ir surašė 2013-02-08 patikrinimo aktą Nr. EP-6 (11 – 27 b. l.). Nurodytose kameroje pareiškėjas buvo laikomas laikotarpiais nuo 2012-02-08 iki 2012-02-13 (kameroje Nr. 104), nuo 2012-05-19 iki 2012-08-23, nuo 2012-09-03 iki 2012-09-25, nuo 2012-09-27 iki 2012-09-28, nuo 2012-10-05 iki 2012-10-13 (kameroje Nr. 34), laikotarpiu nuo 2012-09-25 iki 2012-09-26 (kameroje Nr. 23), laikotarpiu nuo 2012-09-28 iki 2012-10-02 ir nuo 2012-10-13 iki 2012-10-16 (kameroje Nr. 70), laikotarpiu nuo 2012-10-02 iki 2012-10-05 ir nuo 2012-10-23 iki 2012-10-24 (kameroje Nr. 73), laikotarpiu nuo 2012-10-16 iki 2012-10-22 (kameroje Nr. 99). Patikrinimai atlikti vadovaujantis Lietuvos higienos normos HN 76:2010 „Laisvės atėmimo vietos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010-03-30 įsakymu Nr. V-241 (Žin., 2010, Nr. 41-1999), reikalavimais.

2012-02-29 patikrinimo metu nustatyta, kad kameroje Nr. 104 ant sienų ir lubų yra pelėsis (higienos normos HN 76:2010 X sk. 56 p. pažeidimas), patalpoje reikalingas paprastasis remontas (higienos normos HN 76:2010 X sk. 62 p. pažeidimas), oro drėgmė atitinka reglamentuojamas normas, ant lubų susikaupusio vandens kondensato ar vandens lašų nėra (11-12 b. l.). 2012-10-19 patikrinimo metu nustatyta, kad kameroje Nr. 34, 73 ir 74 oro temperatūra (18,6 – 20 °C) ir santykinė drėgmė (53,7 – 59,8 %) atitinka higienos normos HN 76:2010 reikalavimus, tačiau dirbtinė apšvieta kameroje Nr. 34 ir 73 (52-154 lx, kai norma 200 lx) neatitinka nurodytos higienos normos 22 p. reikalavimų (14-16 b. l.). 2012 m. gruodžio 12 d. patikrinimo metu užfiksuota, kad apgyvendinimo kameroje Nr. 34, 73, 99 ir 104 reikalingas remontas, nes sienos aprašinėtos, su įtrūkiomis, vietomis sienų ir lubų dažų danga atsokusi (HN 76:2010 62 p. pažeidimas), ant sienų ir lubų yra pelėsis (HN 76:2010 X sk. 56 p. pažeidimas), sanitarinis mazgas atitvertas, praustuvė, tualetų reikmenų lentynėlė, stalas yra (17-20 b. l.). 2013 m. vasario 7 d. patikrinimo metu nustatyta, kad kameroje Nr. 70 ir 99 pelėsis matosi ant lubų ir sienų, langų angokraščius (HN 76:2010 X sk. 56 p. pažeidimas), šiose kameroje, taip pat ir kameroje Nr. 23, reikalingas paprastasis remontas, nes sienos aprašinėtos, vietomis sienų ir dažų danga atsilupusi, tinkas išdaužytas, sienos suskilusios (HN 76:2010 62 p. pažeidimas), kameroje Nr. 23 oro temperatūra 15,6 °C (HN 76:2010 VI sk. 26 p. pažeidimas), dirbtinė apšvieta 103 lx, kameroje Nr. 70 oro temperatūra 16 °C, dirbtinė apšvieta 115 lx, kameroje Nr. 99 oro temperatūra 17,3 °C, dirbtinė apšvieta 82 lx (HN 76:2010 VI sk. 22 p., 26 p. pažeidimai).

Nors pažeidimai kameroje Nr. 104 buvo nustatyti praėjus dviem savaitėms nuo to laiko, kai pareiškėjas buvo joje laikomas, tačiau tokie patys pažeidimai šioje kameroje užfiksuoti ir 2012-12-12 patikrinimo metu, todėl darytina išvada, kad jie buvo ir pareiškėjo laikymo nurodytoje kameroje metu. Pareiškėjas kameroje Nr. 34 ir 73 buvo laikomas įvairiais laikotarpiais nuo 2012-05-19 iki 2012-10-14, pažeidimai šiose kameroje (dirbtinės apšvietos trūkumas, atsokusi dažų danga, pelėsis) užfiksuoti 2012-10-19 ir 2012-12-12, t.y. netrukus po to, kai pareiškėjas buvo perkeltas į kitą kamerą, todėl taip pat laikytina, kad jie buvo ir pareiškėjo laikymo šiose kameroje metu. Tokią išvadą teismas daro atsižvelgdamas į tai, kad byloje nepateikti įrodymai, kad pareiškėjo laikymo metu minėtų kamerų sąlygos atitiko higienos normas. Pažeidimai kameroje Nr. 23, 70 ir

99 buvo nustatyti visai kitu laikotarpiu, negu jose buvo laikomas pareiškėjas, todėl laikyti, kad jie buvo ir pareiškėjo laikymo metu (pvz., per žema oro temperatūra, netinkama dirbtinė apšvieta kameroje Nr. 23 ir 70 užfiksuota 2013-02-07, o pareiškėjas jose buvo laikomas 2012-09-25 – 2012-09-26, 2012-09-28 – 2012-10-02, 2012-10-13 – 2012-10-16) nėra pagrindo.

Laisvės atėmimo vietų įrengimo ir priežiūros sveikatos saugos reikalavimus ir sveikatos priežiūros organizavimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010-03-30 įsakymu Nr. V-241 patvirtinta Lietuvos higienos norma HN 76:2010 „Laisvės atėmimo vietos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, kurios 6 punkte nustatyta, kad laisvės atėmimo vietose laikomiems asmenims turi būti sudaroma saugi sveikatai gyvenamoji aplinka. Lietuvos higienos normos HN 76:2010 26 punkte numatyta, kad gyvenamųjų ir bendros paskirties patalpų oro temperatūra šiltuoju metų periodu turi būti 18-28 °C, šaltuoju – 18-22 °C, santykinė oro drėgmė šiltuoju metų periodu turi būti 35-65 %, šaltuoju periodu – 35-60 %. Pagal Lietuvos higienos normos HN 76:2010 54 punktą, visos laisvės atėmimo vietų patalpos, įrenginiai ir baldai turi būti švarūs, gyvenamosios patalpos turi būti kiekvieną dieną valomos drėgnuoju būdu, ant sienų ir lubų neturi būti pelėsių (56 punktas). Laisvės atėmimo vietų patalpų paprastasis remontas atliekamas pagal poreikį (62 punktas).

Išsamiai bei visapusiškai įvertinęs byloje surinktus įrodymus, atlikęs išsamią teisės normų, reglamentuojančių asmenų laikymo laisvės atėmimo vietose analizę, atsižvelgęs į LVAT suformuotą praktiką dėl tinkamo asmenų kalinimo, teismas daro išvadą, kad yra akivaizdu, jog valstybės valdžios institucijos (Šiaulių tardymo izoliatoriaus) pareigūnai nuo 2012-02-08 iki 2012-02-13, nuo 2012-05-19 iki 2012-08-23, nuo 2012-09-03 iki 2012-09-25, nuo 2012-09-27 iki 2012-09-28, nuo 2012-10-02 iki 2012-10-13 ir nuo 2012-10-23 iki 2012-10-24 (viso 139 dienas) laikė pareiškėją kameroje, neatitinkančiose joms keliamų Higienos normos HN 76:2010 reikalavimų, o tai CK 6.271 straipsnio prasme yra pagrindas konstatuoti Šiaulių TI neteisėtus veiksmus.

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje nuosekliai laikomasi pozicijos, jog asmuo, kuris yra kalinamas nepriimtinais sąlygomis, patiria neturtinę žalą, kaip ji yra apibrėžta CK 6.250 straipsnio 1 dalyje (pvz., administracinės bylos Nr. A¹⁴³-1966/2008, A⁵⁰²-734/2009). Ši aplinkybė taip pat konstatuota ir EŽTT praktikoje (pvz., 2008 m. lapkričio 18 d. sprendimas byloje S. prieš Lietuvą (pareiškimo Nr. 871/02). Taigi ta aplinkybė, jog asmuo tam tikrą laiką tarpą buvo laikomas nepriimtinais sąlygomis, nesilaikant teisės aktų reikalavimų, administracinių teismų praktikoje pripažįstama pagrindu neturtinei žalai atlyginti.

Pagal CK 6.250 straipsnio 1 dalį neturtinė žala – tai asmens fizinis skausmas, dvasiniai išgyvenimai, nepatogumai, dvasinis sukrėtimas, emocinė depresija, pažeminimas, reputacijos pablogėjimas, bendravimo galimybių sumažėjimas ir kt., teismo įvertinti pinigais. Neturtinės žalos atlyginimo dydžio nustatymą, kaip ir atlyginimo teisinius pagrindus, lemia šios žalos prigimtis ir objektas. Neturtinė žala atlyginama pažeidus vertybes, kurių įkainoti neįmanoma, ir pasireiškia neturtinio pobūdžio praradimais, kurie negali būti tiksliai apskaičiuojami piniginiu ekvivalentu. Priteisiant neturtinės žalos atlyginimą vadovaujamosi teisingo žalos atlyginimo koncepcija, besiremiančia įstatymo ar teismų praktikos suformuotais vertinamaisiais subjektyviais ir objektyviais kriterijais, leidžiančiais kuo teisingiau nustatyti ir atlyginti asmeniui padarytą žalą, atkurti pažeistų teisių pusiausvyrą ir suponuojančiais pareigą preciziškai įvertinti konkrečios situacijos aplinkybes. Neturtinės žalos prigimtis lemia tai, kad nėra galimybės šią žalą tiksliai apskaičiuoti, grąžinti nukentėjusįjį į buvusią padėtį ar rasti tikslų piniginių tokios žalos ekvivalentą. Neturtinės žalos dydį nustato teismas, o ją patyręs asmuo turi pateikti teismui kuo daugiau ir kuo svarbesnių žalos dydžiui nustatyti reikšmingų kriterijų. Teismas pagal teisinius kriterijus nustato priteistiną neturtinės žalos dydį. Pareiškėjo prašoma atlyginti neturtinės žalos suma vertinama kaip nevaržanti teismo diskrecijos nustatyti neturtinės žalos dydį konkrečioje byloje ir yra tik viena reikšmingų bylai aplinkybių, į kurią teismas turi atsižvelgti. Kriterijai, į kuriuos turi atsižvelgti teismas, nustatyti įstatyme (CK 6.250 straipsnio 2 dalis). CK 6.250 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas nebaigtinis tokių kriterijų sąrašas: žalos pasekmės, žalą padariusio asmens kaltė, jo turtinė padėtis,

padarytos turinės žalos dydis bei kitos turinės reikšmę bylai aplinkybes, taip pat sąžiningumo, teisingumo ir protingumo kriterijai.

Pažymėtina, kad neturtinės žalos dydį pagrindžiančių kriterijų sąrašas nėra baigtinis, o kiekvienu konkrečiu atveju pažeidžiama skirtinga įstatymo saugoma teisinė vertybė ir neturtinė žala patiriama individualiai, teismas turėtų spręsti dėl materialios kompensacijos už patirtą neturtinę žalą dydžio, aiškindamasis ir vertindamas individualias bylai svarbias neturtinės žalos padarymo aplinkybes ir kitus faktus, reikšmingus nustatant tokio pobūdžio žalos dydį, atsižvelgdamas į įstatyme bei teismų praktikoje įtvirtintus ir teismo šiuo konkrečiu atveju reikšmingais pripažintus kriterijus. Neturtinės žalos atlyginimo teisinius pagrindus, dydžio nustatymą lemia šios žalos prigimtis ir objektas. Sprendžiant dėl neturtinės žalos dydžio, atsižvelgtina ir į tokias reikšmingas bendro pobūdžio aplinkybes, kaip bendrą šalies ekonominę situaciją, pragyvenimo lygį bei bendruosius teisės principus.

Atsižvelgus į kalinimo neatitinkančiomis teisės aktų reikalavimų sąlygomis trukmę (285 dienos), į pareiškėjo patirtus nepatogumus, kurių intensyvumas viršijo neišvengiamai kalinimui būdingus nepatogumus ir kurie žemina žmogiškąjį orumą, sukelia dvasines kančias, į kitus pirmiau minėtus teismų praktikoje įtvirtintus neturtinės žalos dydžio nustatymo kriterijus, vadovaujantis sąžiningumo, teisingumo ir protingumo kriterijus, darytina išvada, kad pareiškėjas patyrė neturtinę žalą (dvasinius išgyvenimus, nepatogumus, pažeminimą), kuri negali būti kompensuojama vien tik pareiškėjo teisių pažeidimo pripažinimu, o kalėdamas pas atsakovą aukščiau aptartomis sąlygomis, pareiškėjas patyrė pinigine išraiška apskaičiuotiną neturtinę žalą.

Kiti pareiškėjo teiginiai dėl asmens kratos atlikimo sąlygų ir rūkančiųjų laikymo kartu su nerūkančiais yra abstraktūs, deklaratyvūs, nesusieti su juo pačiu, dėl pakenkimo regėjimui neįrodyti, nenurodyta, kokius nepatogumus ir neigiamus išgyvenimus dėl tokių aplinkybių ir kada jis patyrė, todėl tokie abstraktūs ir neįrodyti argumentai nelaikytini pareiškėjui neturtinę žalą galėjusiomis sukelti aplinkybėmis.

Apskaičiuodamas neturtinės žalos dydį, t. y. įvertinęs pareiškėjo patirtus neigiamus dvasinius išgyvenimus pinigais, įvertindamas turimų įrodymų visetą, remdamasis teismų praktikoje taikytiniais neturtinės žalos vertinimo kriterijais (pvz., LVAT 2013 m. spalio 30 d. sprendime byloje Nr. A438-1194/2013 už 723 dienas priteista 2000 Lt neturtinės žalos atlyginimui, LVAT 2013 m. lapkričio 25 d. sprendime byloje Nr. A442-1860/2013 už 169 dienas priteista 550 Lt neturtinės žalos atlyginimui, LVAT 2013 m. gruodžio 30 d. sprendime byloje Nr. A-143-2373/2013 už 107 dienas priteista 500 Lt neturtinės žalos atlyginimui, LAVT 2014 m. sausio 6 d. nutartimi byloje Nr. A-520-2185/2013 už 472 dienas priteista 1000 Lt neturtinės žalos atlyginimui), pareiškėjo subjektinės teisės pažeidimo mastą ir trukmę, bei atsižvelgęs į Lietuvoje egzistuojančias ekonomines darbo užmokesčio bei pragyvenimo sąlygas (minimalią mėnesinę algą vidutinį darbo užmokestį), teismas laiko, kad pareiškėjui padarytos neturtinės žalos dydis gali būti įvertintas 1000 Lt. Dėl šių priežasčių pareiškėjo reikalavimas priteisti jam 32 000 Lt neturtinės žalos yra tenkinamas iš dalies.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 85-87 str., 88str.1 d. 5 p. teismas,

n u s p r e n d ž i a:

Pareiškėjo S. Š. skundą tenkinti iš dalies.

Priteisti pareiškėjui S. Š. iš atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Šiaulių tardymo izoliatoriaus, **1000 Lt** (vieną tūkstantį litų) neturtinei žalai atlyginti.

Sprendimas per 14 dienų nuo jo paskelbimo gali būti skundžiamas apeliacine tvarka Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui tiesiogiai arba per sprendimą priėmusį teismą.

Teisēja Jarūnē Sedalienē